

Σε τι κάνει λάθος ο Ρουμπνί

ΜΕΣΟ:ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΣΕΛ.:29 ΗΜ/ΝΙΑ:12/12/2010

Του ΓΚΙΚΑ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ*

Ολοι πια ξέρουν πως το 2011 θα είναι η κρίσιμη χρονιά. Καθώς η ύφεση βαθαίνει, η αισθησιση απογοήτευσης και αμνηχανίας σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις αναμένεται δυσανάλογα μεγαλύτερη. Η έκταση των μεταρρυθμίσεων και η ένταση των μέτρων που απαιτούνται κάνει πολλούς δύσπιστους για τις δυνατότητες της Ελλάδας να πετύχει. Μάλιστα, ο γνωστός οικονομολόγος-επιχειρηματίας Νουριέλ Ρουμπνί περιέγραψε πρόσφατα στην Αθήνα ως πιθανό μονόδρομο το εφιαλτικό σενάριο της αναγκαστικής εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη.

Στην ανάλυσή του, ο Ρουμπνί δεν διαχωρίζει την Ελλάδα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε κρίση. Προσπερνά το γεγονός ότι εδώ:

- Το χρέος είναι αποκλειστικά δημόσιο.

- Ο ιδιωτικός τομέας δεν είναι υπερδανεισμένος, όπως στην Ιρλανδία, την Πορτογαλία ή την Ισπανία.

- Δεν είχαμε φούσκα στα ακίνητα ούτε οι τράπεζές μας επένδυσαν σε τοξικά προϊόντα.

- Το πρόβλημά μας είναι ο ανοργάνωτος, σπάταλος και υπερτροφικός δημόσιος τομέας, που θα μπορούσε να συρρικνωθεί γρήγορα και χωρίς σοβαρές παρενέργειες.

Αντίθετα, ο Ρουμπνί επιμένει στην οικειοθελή επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής του δημόσιου χρέους με χαμηλά επιτόκια, κάτι που εμφανίζεται ως λογική λύση στο δυσβάσταχτο βάρος του χρέους. Η επιμήκυνση, όμως, δεν είναι πρόσφορη επί του παρόντος, αφού δεν δίνει λύση στα επείγοντα διαρθρωτικά και αναπτυξιακά μας προβλήματα. Μάλιστα, πιθανή μονομερής επιμονή μας σε κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποτελέσει την κερκόπορτα για περαιτέρω αύξηση των ελληνικών επιτοκίων ή ακόμα

Ο οικονομολόγος-επιχειρηματίας Νουριέλ Ρουμπνί κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα.

και για αναγκαστική έξοδό μας από την ΟΝΕ.

Ο Ρουμπνί ανέφερε τρεις τρόπους με τους οποίους η Ελλάδα θα μπορούσε να αποφύγει μια ύφεση διαρκείας και την τελική έξωση από την ΟΝΕ, ισχυριζόμενος συγχρόνως, όμως, ότι κανείς από τους τρεις δεν λειτουργεί:

1. Να υποτιμηθεί σημαντικά το ευρώ, πιθανόν στη ισοτιμία 1 ευρώ = 1 δολάριο, κάτι που δύσκολα γίνεται, ιδιαίτερα με τη σημερινή διαφορετική τροχιά των νομισματικών πολιτικών της ΕΚΤ και της Fed. Προσθέτω ότι μια υποτίμηση δεν αποτελεί εργαλείο δικής μας πολιτικής επιλογής. Επιπλέον, η ελληνική οικονομία είναι η πιο κλειστή στην Ευρωζώνη, συνεπώς η όποια θετική ε-

πίδραση της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας δεν αναμένεται τόσο μεγάλη όσο αλλού.

2. Να αντιστραφεί το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας με μια διαρκή μείωση των τιμών, κάτι που σύμφωνα με τον Ρουμπνί δεν γίνεται, αφού μειώσεις τιμών συνυπάρχουν με ύφεση και μόνον. Το λάθος του εδώ είναι ότι για να ανακάμψει η ανταγωνιστικότητα δεν είναι μονόδρομος η πτώση των τιμών. Αρκεί οι πραγματικοί μισθοί να ανεβούν με χαμηλότερο ρυθμό από την παραγωγικότητα. Αυτό συμβαίνει ήδη: Το 2010 οι πραγματικοί μισθοί μειώθηκαν 8% και η παραγωγικότητα μόνο 4%, ενώ έπεται πτώση πραγματικών μισθών και το 2011. Μάλιστα, η παραγωγικότητα έχει

μεγάλα περιθώρια να αυξηθεί στο μέλλον με την απελευθέρωση των επαγγελματιών, τη μείωση της σπατάλης και της διαφθοράς, την επέκταση του ιδιωτικού τομέα εις βάρος του δημόσιου, την καλύτερη οργάνωση κ.ά.

3. Να γίνουν σοβαρές διαρθρωτικές αλλαγές, αλλά σύμφωνα με τον Ρουμπνί, η ιστορική εμπειρία από ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γερμανία, δείχνει ότι απαιτείται τουλάχιστον μια δεκαετία για την επανεκκίνηση του κράτους μέσω τέτοιων αλλαγών. Εδώ βρίσκεται το μεγαλύτερο λάθος του. Στην Ελλάδα οι διαρθρωτικές αλλαγές ξεκίνησαν πριν από έξι μήνες με ασφαλιστικό, εργασιακό, δημοσιονομικό, και θα τελειώσουν το πολύ στους επόμενους έξι μήνες. Υπάρχει οδηγός μεταρρυθμίσεων, το Μνημόνιο, που συνοδεύεται από ισχυρή πολιτική βούληση μιας ισχυρής πολιτικά και κοινοβουλευτικά κυβέρνησης. Οι διαρθρωτικές αλλαγές δεν θα μείνουν στα χαρτιά. Ο θετικός αντίκτυπος μπορεί να είναι άμεσος.

Η Ελλάδα ξεκίνησε μια μεγάλη προσπάθεια εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης της οικονομίας της, που αν εγκαταλειφθεί στη μέση θα οδηγήσει σε κατ'ανάγκη, που δύσκολα αντιστρέφεται. Τότε μόνον ο Ρουμπνί θα είχε δίκιο και όσοι επενδύουν στην απαισιοδοξία του. Είναι ξεκάθαρο, όμως, ότι τα μέτρα του Μνημονίου πρέπει εμπορευματούς και να συνοδεύονται από επιπρόσθετες αναπτυξιακές πολιτικές, με έμφαση στην εξωστρέφεια και την ποιότητα, καθώς και τη χρήση των ευρωπαϊκών πόρων που λιμνάζουν, ΣΔΙΤ ή ιδιωτικές επενδύσεις. Η Ελλάδα μπορεί να τα καταφέρει. Κερδισμένοι θα είναι όλοι οι πολίτες.

* Ο καθηγητής Γκίκας Α. Χαρδούβελης είναι οικονομικός σύμβουλος της Eurobank.